

Mishnah Shabbat, chapter 9

משנה שבת פרק ט

(1) Rabbi Akiva said: From where do we know that an idol defiles [in addition to contact] by carrying [as well] like a *niddah* [i.e., menstruant, if one carries a *niddah*, even without actually touching her, such as, if he lifts her chair while she was sitting on it, he becomes unclean. Rabbi Akiva teaches that the same applies to an idol]? Because it is said, “You shall cast them [the idols] away as a menstruous thing; you shall say unto it, get out,” (Isaiah 30:32) just as a *niddah* defiles by carrying, so does an idol defile by carrying [the Sages rule that they defile only by contact; the law is in accordance with the Sages].

(2) How do we know that a ship is clean [i.e., it can never become defiled]? Because it is said, “The way of a ship, in the midst of the sea.” (Proverbs 30:19) [Obviously a ship is in the sea, rather the verse is comparing the ship to the sea, just like the sea can never become defiled, so too, a ship can never become defiled.] How do we know that if a vegetable bed is six handbreadths square, we may sow there five [strips of different] vegetable seeds, namely; four [species, one] on [each of] the four sides of the bed [leaving the corner handbreadths open], and one [a single species] in the middle [without infringing the prohibition of sowing diverse seeds (*kilayim*)]? [The main underlying principle is that, normally, there must be a distance of at least one and one half handbreadths between different species, allowing a space, so as to appear as though each

רבנו עובדיה מברטנורא

א אמר רבי עקיבא מנין לעבודה זרה שמתמאה במשא. אידי דאיירי לעיל באסמכתא גבי חרס נקט נמי להני קראי דאסמכתא, וקרא דתזרם כמו דוה הוא סמוך לקרא דלא ישאר במכירתו חרס דאייתי לעיל. אי נמי משום דבעי למתני מנין שמרחיצין את המילה וכו' תנא להנך מנין דדמו לה: **מטמאה במשא**. הנושא אותה יכבס בגדיו ואפילו לא נגע בה, כגון שהיתה בקופה וכיוצא בה. ואפליגו רבנן עליה דרבי עקיבא ואמרי אינו מטמא אלא במגע כשרץ. והלכה כחכמים: **תזרם כמו (אשה) דוה**. כלומר יהו בעיניך כזרים כמו דוה, כאשר נדה, כדכתיב (ויקרא טו) והדוה בנדתה. ובעבודה זרה משתעי קרא: **ב שהיא טהורה**. שאינה מקבלת טומאה: **בלב ים**. ופשיטא דאניה בלב ים היא, אלא לאשמועינן דספינה הרי היא כים, מה ים טהור אף ספינה טהורה. ואפילו היא של חרס, ואפילו טענה ביבשה והורידה לים: **שזורעים בה חמשה זרעונים**. ויש בה כדי להפריש ביניהן

א אמר רבי עקיבא, מנין לעבודה זרה שמתמאה במשא כנדה. שנאמר (ישעיה ל) תזרם כמו דוה צא תאמר לו. מה נדה מטמאה במשא, אף עבודה זרה מטמאה במשא: **ב** מנין לספינה שהיא טהורה. שנאמר (משלי ל) דרך אניה בלב ים. מנין לערוגה שהיא ששה על ששה ספחים שזורעין בתוכה חמשה זרעונים, ארבעה בארבע רוחות הערוגה ואחד באמצע. שנאמר (ישעיה סא) כי

species draws sustenance without coming into contact with any of the roots of any other species. However, in our case, since the contact of the diverse strips are exclusively at the

corners, therefore, the actual contact between strips does not matter, as the very position of each strip, relative to the other, shows that they are separate strips. But with respect to the middle seed, there is nothing to show that it was not sown indiscriminately together with the rest, and, therefore, a substantial space of three handbreadths between it and the sides is required.] Because it is said, “For as the earth **brings forth her bud**, and as the garden causes its **seeds to spring forth**.” (Isaiah 61:11) its **seed**, is not stated but rather its **seeds** [plural] is stated. [“Brings forth” denotes one species, “Bud” a second species, “Seeds,” plural, two additional species and “Spring forth” a fifth species.]

(3) How do we know that if a woman discharges semen on the third day [after cohabitation], she is unclean? Because it is said, “be ready against the third day” [literally, three days and the verse continues “have no intimacy with women” lest the woman discharge the semen and become defiled. (Exodus 19:15) A discharge on the fourth day does not render her defiled, because the semen is no longer viable on the fourth day. However, the *halachah* is that the woman is clean if

רבנו עובדיה מברטנורא

הפרש הראוי ולא הוי ערבוב: **ארבעה בארבע רוחות הערוגה**. ממלא את כל הרוח עד סמוך לקרן ובאמצע אינו זורע אלא גרעין אחד, כדי שיהיה הגרעין שבאמצע רחוק שלשה טפחים מן הזרוע שבכל רוח, דשיעור יניקת כל זרע טפח ומחצה. ואף על פי שאצל הקרנות שברוחות הזרעים קרובים זה לזה ואין ביניהם הרחקה שלשה טפחים ויונקים זה מזה, אין כאן בית מיהוש, דאכלאים בלבד כפיד קרא דלא להוי ערבוב, וליניקה לא חיישינן, כדתנן (ב"ב פ"ג מ"ב) היה גדר בינתיים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן ואע"ג דינקי מתתאי, וכאן יש היכר גדול שרוח זו זרועה צפון ודרום ורוח זו זרועה מזרח ומערב. אבל בין זרע האמצעי לזרעוני הרוחות אין היכר, ואי מקרבי הוי ערבוב, הלכך צריך הרחק כדי יניקה: **שנאמר כי כארץ תוציא צמחה**. תוציא חד, צמחה חד, זרועיה תרי, תצמיח חד, הרי חמשה. וששה טפחים ליכא למילף מקרא, אלא קים להו לרבנן דחמשה זרעונים בששה טפחים לא ינקי הרוחות מן האמצעי ולא האמצעי מן הרוחות, דשיעור יניקת כל זרע טפח ומחצה, הילכך כי רמיזו לקרא חמשה זרעונים, בערוגה בת ששה טפחים קאמר. ובמס' כלאים פירשתי הלכות ערוגה ופרטותיה ודקדוקיה וכאן קיצרתי: **ג שהיא טמאה**. דיום השלישי אבתי לא מסרחא שכבת זרע וראויה לקלוט ולהיות ולד נוצר ממנה, וקרינן ביה שכבת זרע הראוי להזריע: **לשלשת ימים**. דהקפיד הכתוב על טמאי קרי במתן תורה לכך הפרישן שלשה ימים, ולא חש אם יפליטו אחר

she discharges on the third day; therefore the text of the Mishnah should read: How do we know that if a woman discharges semen on the third day, she is clean? and this is learned from the giving of the Torah, for the Torah was given on the third day. According to another opinion, the

text is not faulty, and reflects the opinion of Rabbi Elazar ben Azariah, who holds that a woman who discharges on the third day is unclean; however, the law is not in accordance with Rabbi Elazar ben Azariah]. How do we know that the circumcised [child] may be bathed [in hot water, heated on the same day] on the third day [after circumcision], even if it falls on the Sabbath [i.e., how do we know that at the third day the circumcised is still considered critically ill, thereby allowing the suspension of Sabbath laws regarding anything that will cause him to heal]? Because it is said, “And it was on the third day, when they were in pain” [Genesis 34:24; this shows that one is in danger until three days have elapsed]. How do we know that a crimson-colored strap is tied to the goat that is sent [to *azazel*, (see Leviticus 16:8-10)]? Because it is said, “If your sins be as scarlet, they shall be as white as snow” [Isaiah 1:18; this strap would then miraculously turn white, thus showing the people that they were forgiven of their sins].

(4) How do we know that anointing is [prohibited just] as drinking on the Day of Atonement [but without the punishment of *karet* attached to the latter offense]? Though there is no proof of this, yet there is a suggestion, for it is said, “And it

רבנו עובדיה מברטנורא

כך ביום רביעי להפרשה, דמסריח ואינו ראוי להזריע. ופסק ההלכה, שהפולטת ביום השלישי טהורה, ומתני' ממשבתא היא, ותני מנין לפולטת שכבת זרע ביום השלישי שהיא טהורה שנאמר היו נבונים לשלשת ימים, ושלשת ימים דאמר קרא היינו ליום השלישי, דביום שלישי להפרשה ניתנה תורה. אי נמי לא ממשבתא היא אלא (רבנן דר') אלעזר בן עזריה היא, דסבירא (להו) הפולטת ביום השלישי טמאה, ולית הלכתא (כוותייהו): מנין שמרחיצין וכו'. אפילו בחמין שהחמו בשבת, דאף ביום השלישי מסוכן הוא, וכל שכן ראשון ושני. והמים חמין מחזיקין לגוף התינוק ומבריאין אותו: לשון של זהורית. כמין לשון של צמר אדום היו קושרין חציו בראש שעיר המשתלח לעזאזל וחציו בצוק, וכשהיה דוחה השעיר למטה היה הלשון ההוא מלביץ ויודעין שנתכפרו עונותיהם: ד מנין לסיכה

ימים. מנין שמרחיצין את המילה ביום השלישי שקל להיות בשבת. שנאמר (בראשית לד) ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים. מנין שקושרין לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח. שנאמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג לבינו: ד מנין לסיכה שהיא כשתיה ביום הכפורים. אף על פי שאין ראיה

came into his inward parts like water, and like oil, into his bones” (Psalms 109:19).

(5) If one carries out wood, [the minimum quantity for which he is liable is] as much as is required for boiling [a part of] the lightest of eggs [i.e., chicken eggs which cook the fastest when beaten up with oil and placed in a preheated stew pot]; [seasoning] spices, as much as is required for seasoning a light egg; and they [i.e., all varieties of spices] combine with each other [to make up the minimum]. [The minimum of] nutshells, pomegranate shells, *istis* [from which a blue dye is produced], and *puah* [from which a red dye is produced] as much as is required for dyeing the small piece of cloth at the top of a hair net headdress; urine, natron, lye [a sort of soap], cimolian earth [a clay used for cleansing], and *ashelag* [a kind of mineral used as soap] — as much as is required for washing the small piece of cloth at the top of a hair net headdress. Rabbi Yehudah said: As much as is required for removing [i.e., identifying the nature of] a stain [possibly caused by menstruation (see Mishnah Niddah 9:6, where it explains a process in which to differentiate between a stain of dye or of blood, by using the aforementioned ingredients)]; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah].

(6) [If one carries] pepper [used to freshen the breath], of whatever quantity; *itrān* [a fuel of sorts used as a headache remedy], of whatever quantity; various kinds of perfume, of whatever quantity; various kinds of metal [suitable for making a

רבנו עובדיה מברטנורא

שהיא כשתיה. לא כשתיה ממש לחיובי עלה כרת אלא שהיא אטורה: **ה ביצה קלה.** ביצת תרנגולת שהיא קלה לבשל יותר מכל שאר ביצים. ולא כדי לבשל כולה אלא כגורגרת ממנה טרופה ונתונה באלפס: **ומצטרפין.** כל מיני תבלין זה עם זה: **אסטיס.** גי'ל בלשון ערבי, וצבעו דומה לתכלת: **ופואה.** שורש עשב שצובעין בהם אדום, ובערבי אלפ'ה: **בסבכה.** בראש השבכה שעשויה בקליעה נותנים מעט בגד: **נתר.** מין אדמה הוא ומוזהיר, וקורים לו אלו'ם בלע"ז: **בורית.** מין צמח שמנקה ומטהר: **קמוניא.** עשב שמנקים בעפרו את הידים להעביר את הזוהמא, ובלשון תלמוד קרוי שלוף דוץ, ובערבי קורין לו אלק"לי: **ואשלג.** לא אתפרש לי מה הוא: **על הכתם.** הנמצא בבגד ואין ידוע אם דם נדה הוא אם לאו, מעבירין עליו שבעה דברים לבדוק אותו בהם, ומכללם ארבעה סמנין הללו. ואין הלכה כרבי יהודה: **ו פלפלת כל שהוא.** דחויא לריח הפה. ואין זה פלפל המצוי בינינו:

לְדָבָר, וְזָכַר לְדָבָר, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קט) וְתָבֵא כַּמִּים בְּקִרְבוֹ וְכִשְׁמֵן בְּעַצְמוֹתָיו: הַ הַמוֹצִיא עֵצִים, כְּדֵי לְבַשֵּׁל בִּיצָה קְלָה. תְּבַלִּין, כְּדֵי לְתַבֵּל בִּיצָה קְלָה, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. קְלָפִי אֲגוּזִים, קְלָפִי רְמוּנִים, אֶסְטִיס וּפּוּאָה, כְּדֵי לְצַבֵּעַ בְּהֵן בְּגָד קָטָן בְּסַבְכָה. מִי רִגְלִים, נִתְר וּבוּרִית, קְמוּנִיא וְאֶשְׁלָג, כְּדֵי לְכַבֵּס בְּהֵן בְּגָד קָטָן בְּסַבְכָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּדֵי לְהַעֲבִיר עַל הַכֶּתֶם: וּ פְלַפְלָת, כָּל שֶׁהִיא. וְעֵטְרָן, כָּל שֶׁהוּא. מִיָּנִי בְּשָׂמִים וּמִיָּנִי מִתְכַּת, כָּל שֶׁהֵן.

point for an ox goad], of whatever quantity; [pieces] of the altar stones or the altar earth, moth-eaten scrolls or their moth-eaten mantles, of whatever quantity — [he is liable], since they are stored away in order to be hidden [when a sacred thing ceases to be fit for use, it must be hidden, i.e., buried or otherwise disposed of, in accordance with the regulations stated in Megilah 26b, but not thrown away]. Rabbi Yehudah said: Also one who carries the accessories of idols, of whatever size [is liable], for it is said, “And nothing of the destruction will cleave to your hand.” [Deuteronomy 13:17; Rabbi Yehudah regards this as proof that any amount is significant; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah.]

(7) If one carries a peddler's basket [i.e., spice merchants], though it contains many sorts [of perfumes and spices], he incurs only one sin-offering [since he carried them all at one time there is only one carrying offense]. [The minimum amount for the liability of carrying regarding edible] garden seeds, [is] less than the size of a dried fig [even though edibles ordinarily require the size of a dried fig, however, these since they can also be planted, require less to be considered significant]. Rabbi Yehudah ben Bateira says: Five [seeds; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah ben Bateira]. [For] cucumber seeds, [the minimum is] two; the seed of gourds, two; the seed of Egyptians beans, two [these seeds are of greater importance and are significant in a lesser quantity]. If one carries a live, kosher locust, [he is liable] whatever its size [since it is put away for a child, in order to play with it, however, one would not give a non-kosher variety to a child, for fear that he may eat it]; dead, [its minimum is]

רבנו עובדיה מברטנורא

עטרן כל שהוא. שמרפאים בו מי שיש לו כאב חצי הראש: מיני בשמים כל שהן. לריח טוב: מיני מתכות כל שהן. שראוי לעשות מהן דרבן, קטן: מוקק. רקב הנופל מספרים או ממתפחות שבלו, לשון המק בשרו (זכריה יד): שמיצניעים אותן לגנוז. שכל דבר קודש טעון גניזה: מאומה. אלמא אחשביה קרא לאיסוריה. ותקון גדול הוא עושה כשמוציא עבודה זרה מביתו. ואין הלכה כרבי יהודה: ז' הרוכלין. מוכרי בשמים לקשוטי נשים. ויש להם קופות קטנות לצרורות הבשמים: אינו חייב אלא חטאת אחת. דכולן חרא הוצאה היא: פחות מכגורוגרת. אף על גב דכל האוכלין

מאבני המזבח ומעפר המזבח, מקק ספרים ומקק מטפחותיהם, כל שהן, שמיצניעין אותן לגנוז. רבי יהודה אומר, אף המוציא ממשמשי עבודה זרה, כל שהוא, שנאמר (דברים יג) ולא ידבק בידך מאומה מן התרם: ז' המוציא קפת הרוכלין, אף על פי שיש בה מינין הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת. זרעוני גנה, פחות מכגורוגרת. רבי יהודה (בן בתיא) אומר, חמשה. זרע קשואין, שנים. זרע דלועין, שנים. זרע פול המצרי, שנים. חגב חי טהור, כל שהוא. מת, כגורוגרת.

the size of a dried fig [like other edibles]. The bird of the vineyards [a type of bird], whether live or dead, [if he carries it he is liable] whatever its size, because it is stored away as a

medicine [to sharpen one's mind, in accordance with the general rule of the Mishnah]. Rabbi Yehudah said: Also he who carries out a live, non-kosher locust, whatever its size [is liable], because it is put away for a child to play with [Rabbi Yehudah does not fear that the child may eat it; the law is not in accordance with Rabbi Yehudah].

רבנו עובדיה מברטנורא

שיעורן כגרוגרת, הני כיון דלזריעה קיימי אפילו בפחות מכגרוגרת נמי מחייב. ואין הלכה כר' יהודה בן בתירא שאומר חמשה: זרע קשואין. חשוב משאר זרעוני גינה, וכן זרע דלועין זרע פול המצרי, והוא שקורין לו פאסל"י בלע"ז: חגב חי כל שהוא. שמצניעין אותו לקטן לשחוק בו: מת כגרוגרת. כדין שאר אוכלין: ציפורת כרמים. עוף שמצוי בין הדקלין הבחורים: בין חיה בין מתה כל שהוא. שעושין ממנו רפואה לפקח ולהחכים: חגב חי טמא כל שהוא. ותנא קמא סבר, טמא אין מצניעין אותו לתינוק, דילמא מיית ואכיל ליה. ואין הלכה כרבי יהודה:

צִפּוֹרֹת כְּרַמִּים, בֵּין חַיָּה בֵּין מֵתָהּ, כָּל שֶׁהִיא, שְׂמִצְנִיעִין אוֹתָהּ לְרִפּוּאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִף הַמוֹצִיא חֶגֶב חַי טָמֵא, כָּל שֶׁהוּא, שְׂמִצְנִיעִין אוֹתוֹ לְקָטָן לְשַׁחֵק בּוֹ: